למאי הלכתא לגריעותא [א]מה בכור אינו נוטל בראוי כבמוחזק אף האי אינו נוטל בראוי כבמוחזק: **מתני'** [ב]הנטען על השפחה ונשתחררה או על העובדת כוכבים ונתגיירה הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוציאין מידו הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אע"פ שכנס יוציא: **גמ'** הא גיורת מיהא הויא ורמינהי אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים לשום עבדי שלמה אינן גרים דברי ר' נחמיה שהיה רבי נחמיה אומר אחד [ג]גירי אריות ואחד גירי חלומות ואחד גירי מרדכי ואסתר אינן גרים עד שיתגיירו בזמן הזה בזמן הזה ס"ד אלא אימא כבזמן הזה הא איתמר עלה א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב [ג]הלכה כדברי האומר כולם גרים הם אי הכי לכתחלה נמי משום דרב אסי [ג]דאמר רב אסי [1]הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים וגו' ת"ר [ד]אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו [ה]לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה א"ר [ו]אליעזר מאי קרא [2]הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול (א) אבל אידך לא: הנטען על אשת איש וכו': אמר רב ובעדים אמר רב ששת [ז]אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להאי שמעתתא דתניא [ח]הנטען על אשת איש [ט]והוציאוה על ידו ונתגרשה מתחת ידי אחר אם כנס לא יוציא ה"ד אי דאיכא עדים כי אתא אחר ואפסקיה לקלא מאי הוי אלא לאו דליכא עדים וטעמא דאתא אחר ואפסקיה לקלא הא לאו הכי מפקינן אמר לך רב הוא הדין דאע"ג דלא אתא אחר ואפסקיה לקלא אי איכא עדים מפקינן אי ליכא עדים לא מפקינן והכי קאמר דאע"ג דאתא אחר ואפסקיה לקלא לכתחלה לא יכנוס מיתיבי [י]בד"א כשאין לה בנים אבל יש לה בנים לא תצא [כ]ואם באו עדי טומאה אפילו יש לה כמה בנים תצא רב מוקי לה למתניתין ביש לה בנים ויש לה עדים ומאי דוחקיה דרב לאוקמי למתניתין ביש לה בנים ויש לה עדים וטעמא דאיכא עדים מפקינן ואי ליכא עדים לא מפקינן לוקמה בשאין לה בנים אע"ג דליכא עדים אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני הוציאוה ליתני הוציאה אלא כל הוציאוה בבית דין ובית דין בעדים הוא דמפקי ואי בעית אימא הני מתנייתא רבי היא דתניא [ל]רוכל יוצא ואשה חוגרת בסינר אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא רוק למעלה מן הכילה אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא

מנעלים

אלא למאי הלכתא קרייה בכור. ליכתוב גדול: **בכור אינו נוטל.** חלק בכורה בנחלה הראויה לבא להם אחר מיתת אביהן אלא במה שמוחזק ביד אביהן ביום מותו (ב"ב קכ.) דכתיב בכל אשר ימצא לו (דברים כא) אף יבם הנוטל פי שנים [א] בנכסי אביו חלקו וחלק אחיו שמת [ב] אינו נוטל בראוי כבמוחזק: **מתני' הנטען.** חשוד כלומר שטוענים עליו דברי לעז: **לא ישאנה.** משום לעז שלא יאמרו אמת היה הקול הראשון: **הנטען על אשת איש והוציאוה.** בית דין מתחת בעלה בשביל זה שאסרה עליו והלך זה ונשאה: **יוציא.** דמדאורייתא אסורה נמי לבועל דדרשינן ונטמאה ונטמאה (במדבר ה) שני פעמים אחד לבעל ואחד לבועל במסכת סוטה (דף כז:): **גמ' הא גיורת מיהא הויא.** ואע"ג דלא נתגיירה לשם יהדות אלא בשביל שישאנה זה: **עבדי שלמה.** בעלי שררה היו: **גירי אריות.** [ד]כגון כותים דכתיב בספר מלכים (ב יז) וישלח ה' בהם את האריות ונתגיירו כדכתיב התם בגלות שומרון: **גירי חלומות.** בעל חלומות אמר להם להתגייר: **מרדכי ואסתר.** ורבים מעמי הארץ מתיהדים (אסתר ח): **בזמן הזה ס"ד.** כל הני מקמי הכי לאו גרים נינהו כגון נבוזראדן וכיוצא בו: **כבזה"ז.** שלא יעשה מחמת שררה: **אי הכי.** דגיורת מעלייתא היא: **לכתחלה נמי.** יכנוס ואמאי תני לא יכנוס: **דאמר רב אסי.** טעמא דמתניתין משום דכתיב הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך דאתו לאחזוקי לקלא קמא: **הן גור.** הבא להתגייר יגור אפס מאותי בעוד שאין אני עמכם יתגייר דהיינו בזמן הזה: **מי גר אתך עליך יפול.** מי גר אתך בעניותך כאשר אמרת[י]: **עליך יפול.** לעוה"ב. יפול ינוח כמו על פני כל אחיו נפל (בראשית כה) יפול מצדך אלף (תהלים צא): **ובעדים.** הא דתנן יוציא זה החשוד שכנסה כגון שבאו עדים על קול הראשון שראוה שזינתה עמו: **להא שמעתתא.** בעדים: **כי נייס ושכיב רב אמרה דתניא.** תיובתא: **ונתגרשה מתחת ידי אחר.** ראובן נטען על דינה אשת שמעון וגירשה שמעון ונשאה נחשון וגירשה אם כנסה ראובן מעתה לא יוציא: **אי דאיכא עדים.** בזנות קמא הרי נאסרה עולמית עליו: **ה"ה דאפילו דלא אפסיק אחר לקלא.** וכנסה ראובן מגירושי שמעון לא תצא הואיל וליכא עדים. והא דנקט מתחת ידי אחר היא גופה איצטריך לאשמועינן רבותא דלכתחלה לא יכנוס כדקתני אם כנס אין לכתחלה לא: **במה דברים אמורים.** דאם כנס הנטען יוציא כשאין לה בנים מן הראשון: **אבל יש לה בנים.** מן הראשון לא תצא דכי מפקי לה קא מחזקינן לקלא קמא ועבדינן להו ממזרים: **ואם באו כו'.** אלמא אין לה בנים בלא עדים נמי מפקינן: **רב מוקי למתניתין ביש לה בנים.** ומש"ה אמר רב ובעדים: **וב"ד בעדים הוא דמפקי.** מבעל ראשון דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול ואתא רב למימר דוקא מתני' משום כך יוציא הנטען הואיל ואיכא עדים אבל בלא עדים הואיל ויש לה בנים לא: **ואבע"א.** בלא בנים לא נפקא בלא עדים והני מתנייתא דאמרי נפקא רבי אמרינהו דמפיק אשה מבעלה בקול כל דהו: **רוכל.** מוכר בשמים לנשים להתקשט בהן: **רוכל יוצא.** מן הבית ומצא זה את אשתו שהיא חוגרת בסינר מכוער הדבר שלא התירתו מעליה אלא לזנות: **סינר.** הוא כעין מכנסים שהיו הנשים חוגרות לצניעות: **רוק למעלה מן הכילה.** ארוכל יוצא קאי ומצא בעל רוק למעלה בגג הכילה שעל מטתו מי זרק הרוק למעלה כ"א השוכב ופניו למעלה הלכך זינתה זו ורקקה בשעת תשמיש:

מנעלים

למאי הלכתא לגריעותא. אר"י דהוי מצי למימר לתשובתא שאין ירושתו חוזרת ביובל(ב): **גיורת** מיהא הויא. דמשמע לא יכנוס הוא אבל אחר שרי לכנוס לכתחלה: **הלכה** כדברי האומר כולם גרים הם. (ג) הך גירי אריות לא דמי להא דאיכא מ"ד כותים גירי אריות הן דהתם היו עובדים אלהיהם כדכתיב בספר מלכים ולמ"ד גירי אמת הן קסבר דסוף נתגיירו לגמרי(ד): **אי** הכי לכתחלה נמי. אי אמרת בשלמא דאינה גיורת גמורה ניחא דלכתחלה לא יכנוס משום דספק גיורת היא דשמא נתגיירה לשם איש ודיעבד אין להוציא דאין להחמיר משום חששא זו: **משום** דרב אסי הסר ממך עקשות פה כו'. אר"י דבנטען על הפנויה אין להחמיר מלכנוס משום לזות שפתים דאדרבה מצוה לכונסה דבאונסה כתיב ולו תהיה לאשה (דברים כב): **לא** בימי דוד ולא בימי שלמה. (ג) מאיתי הגיתי [ה]ובת פרעה דבימי שלמה לא קשה דמידי הוא טעמא אלא משום שולחן מלכים והני לא צריכי אבל קשה דאמרינן בהערל (לקמן דף עט. ושם) גבי מעשה דגבעונים דבימי דוד נתוספו גרים על ישראל ק"ן אלף וי"ל דמעצמן נתגיירו כדאשכחן גבי מרדכי ואסתר ורבים מעמי הארץ מתיהדים ויש ספרים שכתב בהן לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים והיא דפ"ב דשבת (דף לא.) ההוא דאתא לקמיה דהלל ואמר גיירני ע"מ לעשות כ"ג בטוח היה הלל [ו]דסופו לעשות לשם שמים וכן ההיא דהתכלת (מנחות מד.) דאתיא לקמיה [ז]דרבי גיירני ע"מ שאנשא לאותו תלמיד: **אמר** רבי הואיל ומכוער הדבר תצא. אר"ת דתלא מן הרוכל אם נשאת לו דכל הסוגיא איירי בנטען דאין לומר תלא מן הבעל דאין האשה נאסרת על בעלה אלא על ידי קנוי וסתירה [ס]או שיראו (ד) דרך מנאפין ועוד דלגבי בעל הוי קלא דבתר נשואין דאמר (ה) בהאשה רבה (לקמן דף פח. ושם) דקלא דלבתר נשואין לא חיישינן [ח]ורוק למעלה בגג הכילה לא עדיף מקלא דלא פסיק דהא בסמוך אמר דלרבי מפקינן אפי' בקלא דפסיק מכח הך ברייתא אלא ודאי תלא מן הרוכל אם נשאה דרוק למעלה בגג הכילה הוי קלא דקמי נישואי רוכל וכן פר"ת וכן נראה לר"י דמתוך ההלכה משמע דאין מוציאין ע"י קול מבעלה דקאמר ובית דין בעדים הוא דמפקי משמע דדבר פשוט הוא דמבעל לא מפקי' אלא בעדים אע"ג דמנטען קתני בברייתא דמפקי בקול אף דקתני הוציאוה הדר רב נחמן דבסמוך הוציאה תנן דמשמע על ידי בעלה אפ"ה מבעלה לא מפקינן על ידי קול באין בנים מן הראשון והא דאיצטרי' בהנהו עובדי דסוף נדרים (דף צ:) להנהו

טעמי

עין משפט
נר מצוה

עה א מיי' פ"ג מהל' נחלות הלכה א סמג עשין צו טוש"ע אה"ע סימן קסג סעיף א:

עו ב מיי' פי"ג מהלכות גירושין הלכה יד סמג עשין נ טור ש"ע אה"ע סימן יא סעיף ה:

עז ג מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יד סמג לאוין קח טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף יב:

עח ד מיי' שם הל' טו:

עט ה מיי' פ"ב מהל' סוטה הל' טו טור ש"ע אה"ע סי' יא סע"ב:

פ ו שם סעיף א:

פא ז מיי' שם הלכה טז וטוש"ע שם סעיף ג:

פב ח מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה טו ופ"ב מהל' סוטה הלכה יג טוש"ע שם סעיף א:

* * *

תורה אור השלם

1. הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך: משלי ד כד
2. הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול: ישעיהו נד טו

* * *

תוס' חד מקמאי

כבמוחזק: **תניא** אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים לשום עבדי שלמה אינם גרים דברי רבי נחמיה שהיה ר"נ אומר אחד גרי אריות ואחד גרי חלומות ואחד גרי מרדכי ואסתר אינם גרים עד שיתגיירו שנית ואע"ג דכותיים אליבא דמ"ד גרי אריות הן עובדי כוכבים גמורים הן התם לא נתגיירו לגמרי כדכתיב את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים אבל (התם) [הכא] שנתגיירו לגמרי הלכה כולן גרים הן רבינו יעקב ז"ל: **תניא** בד"א שתצא כשאין לה בנים אבל כשיש לה בנים לא תצא. הרב אלפס פירש כשיש לה בנים מן הנטען ור"ש פי' כשיש לה בנים מן הבעל והרב"י כתב כשיש לה בנים מן הנטען או מן הבעל לא תצא והא דתניא רוכל יוצא ואשה חוגרת בסינר אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא וקיי"ל כותיה בקלא דלא פסיק לכאורה נראה דאבעל קאי וכן נראה מפי' רש"י ז"ל דבדבר מכוער מפקינן לה מבעלה והר' אלפס כתב כל דהוא נטען מפקינן מיניה בדבר מכוער אבל מבעל לא מפקינן אלא בעדים ומסתברא כותיה דהא גמרי' דבר דבר מממון מה להלן דבר ברור ולא באמתלא אף כאן דבר ברור ולא באמתלא ולא בדבר מכוער. ובמס' סוטה איבעיא לן עוברות על דת משה ויהודית אם רשאי הבעל לקיימה או לא ולא איפשיטא ומיהו מעוברת על דת ליכא ראיה דהתם [אין] עדים בדבר מכוער של זנות אלא לדבר מכוער של חוצפא ומש"ה איבעי לן אם רשאי הבעל לקיימה ואפילו תימא

מסורת הש"ס

א) [לקמן כה: ע"ש], ב) [קדושין עה: ב"ק לח: סנהדרין פה: חולין ג: נדה טו:], ג) כתובות כב: [ער' תוס' שם], ד) [ע"ז ג:], ה) [לקמן עו.], ו) [צ"ל אלעזר], ז) [לקמן לא. קט: ב"ק מו: שם, בכורות כב: נדה ס.], ח) [תוספתא פ"ד], ט) [צ"ל והוציאה וכ"כ רש"א], י) כש"א: אמרתי לך, כ) [ישוב לזה כתבו תוס' בבכורות כב: ד"ה בכור], ל) [וע"ע תוספות חולין ג: ד"ה קסבר], מ) [זה שהעתיקו התוספות מכח פרעה שקיבלה שלמה דמידי הוא טעמא אלא משום שולחן מלכים חידש קצת שהרי כל זה מבואר להדיא בש"ס לקמן עו ע"א מתיב רב יוסף וכו' והא לא קבלו וכו' מידי היא טעמא יעו'], נ) [צ"ל דרבי חייא], ס) כתובות ט.

* * *

גליון הש"ס

רש"י ד"ה גירי אריות כגון כותים. עי' סנהדרין פה ע"ב ברש"י ד"ה גירי אריות: תוס' ד"ה לא בימי דוד וכו' דסופו לעשות לש"ש. עי' לקמן דף קט ע"ב תד"ה רעה: ד"ה אמר רבי וכו' ורוק למעלה בגג כו'. עיין לקמן דף לג ע"א תד"ה כל קלא:

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי גר אתך עליך יפול מי גר אתך בעניותך הוא דעליך יפול אבל אידך לא: (ב) תוס' ד"ה הלכה כדברי האומר כולם גרים הם ואפי' גירי אריות הך גירי אריות: (ג) ד"ה לא וכו' מאיתי הגיתי. נ"ב עיין בפרק בתרא דקדושין דף עו: (ד) ד"ה אמר וכו' או שיראו אותם בדרך המנאפין: (ה) בא"ד בהאשה רבה. נ"ב דף כה. ועיין בתוס' ד"ה כל קלא:

* * *

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בכור כו' אף יבם הנוטל פי שנים כו'. נ"ב אבל ר"ח פי' שאין נוטל חלק אחיו אלא אם מת אביו קודם לאחיו (ועמש"ש רבינו באה"ע סימן קסג ס"ק ד'): [ב] שם וחלק אחיו שמת. נ"ב חלקו שמת:

* * *

מוסף רש"י

גירי אריות. כספר מלכים (ב יז) מפורש וישלח ה' בהם את האריות, יסותם כתובי התם ויגלו מלך אשור מכותה ויקם השיב שאר מקומות (ב"ק לח:). מי גר אתך, בעניותך, עליך יפול, בעשירותך (ע"ז ג:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones